

TÁRGYMUTATÓ

- Adomány** ld. egyházi nemesi adomány, felvidéki várnemesek adománybirtoka, horvát-szlavón várnemesek adománybirtoka, kenézek királyi adományosok, királyi adomány, magánadomány, nemesi címen való adomány, vegyes adomány
Alkotmány 541
Alkotmánylevél 544
Alkotmányválságok és rendiség 545
Alsópapság XI—XII. században 86
 — XIII. században 115
 — XIV—XV. században 512
Angol parlament kialakulása 505
Aranybulla 4. cikke 150
 — 31. cikke 173
 — felélesztése 178
 — ország szabadsága 543

Állam eredete 18, 22
Államhatár XI—XII. században 102
Árpádok vérségi joga 76
Átok mint szankció 171

Barones 127
Beneficium 44
Beregi románság 385
Besenyők 430
Bihari román vajdák vagyongója 415
 — románság 386
Bíráskodás egyházi nemesek fölött 208
 — királyi serviensek fölött 142
 — XI—XII. században 95

Birtok után szolgáló nemesek 158
Birtokos ld. homo possessionatus
 — nemes jogállása 479
Bojárok és hűbérviszony 424
 — jogállása 479
 — vagyonjoga 418

Címer XI—XII. században 99
 — XIII—XV. században 539
Címereslevél 476
 — hatásai 478

Családformák 18

Diffidatio 235
Dologiasodás a magyar adományrendszerben 157

Egyház és rendiség 57
Egyházi birtok védői 216
 — familia 186
 — fenyték mint szankció 172
Egyházi haszonbérlet 313
 — — átruházása 318
 — — elvesztése 319
 — — és hűbérviszony
 — — Horvát-Szlavónországban 322
 — — tartóssága 316
 — — tárgya 317
 — — visszavonása 317
 — haszonbérlet fölötti joghatóság 320
 — — jogai és kötelességei 318
 — nemesek birtokjoga 205
 — — családja is szolgál 197
 — — egyesülése 213
 — — elnevezése 193
 — — hűtlensége 201

- Egyházi haszonbérlet jogvédelme**
204
- — katonáskodása 199
  - — kötelességei 198
  - — követségjárása 200
  - — országos nemesek 196, 211
  - — pénzszolgáltatásai 200
  - — természetbeni szolgáltatásai 200
  - — újkorban 214
  - — nemesi adomány 204
  - — szék 212
  - — viszony alapítása 188
  - — — felbontása 191
  - — nemesség elterjedése 187
  - — és hűbérviszony 209
  - — libertas 193
  - — rend 210
  - — vagyon XI—XII. században 85
  - — XII. században 120
- Egytelkes nemesség hadkötelezettsége** 482
- — jogállása 481
- Ellenállási jog Aranybulla előtt**
172
- — Aranybullában 173
  - — és hűbériség 176
  - — és rendiség 176
  - — mint szankció 177
  - — nemesi jog 179
  - — polgároknál 496
  - — tényezői 174
- Előállítás** 289
- Elővételi jog magánadománynál**
272
- Engedély familiáris távozásánál**
233
- Erdélyi jobbáglázadás 1437-ben**
500
- Eskü familiárisoknál** 225
- Família** 23
- Familiáris birtokadománya ld. magánadomány**
- birtokkezelése 241
  - családja szolgál 237
- Familiáris családtag szerepében**
247
- előállítása 289
- Familiáris eltartása** 250
- feloldozása hűségtől 518
  - — ingókban 250
  - fizetése földben 251
  - — ingókban 250
  - — pénzben 250
  - gyermekkorától szolgál 239
  - hatalmaskodásának bírósága 294
  - hátrányt és kárt visel uráért 245
  - hűsége 241
  - hűtlen kezelésének bírósága 295
  - katonáskodása 243
  - képviseli urát 246
  - kötelességei 240
  - közbűncselekményeinek bírósága 290
  - közigazgatásban 247, 307
  - önálló felelőssége 286, 297
  - sérelme ura sérelme 282
  - sértett 283
  - szolgálata 241
  - udvari szolgálata 245
  - úr családjának szolgál 236
  - úri joghatóság alatt 280, 287
  - viszony atyafiságos jellege 239
  - — átalakulása időben 304
  - — eldologiasodása 238
  - — elterjedése 219
  - — felbontása 231
  - — Horvát-Szlavónországban 354
  - — hűbérviszony 302
  - — megalapítása 222
  - — nem libertas 222
  - — rendi felfogása 518
  - — románoknál 410
  - — személyessége 236
- Fejlődési tendenciák** 16
- Fejlődéstörvény a történelemben**
13
- Felvidéki várnemesek** 360
- — adománybirtoka 363
  - — szolgálata 363
  - — várnemesség és hűbérviszony 364

- Feudum** 44
 -- Kézainál 323
 -- Magyarországon 315, 321
Fogarasi bojárok jogállása 417
 -- románság 389
Föld fokozott megbecsülése 23
 -- -- a magyarságnál 77
Földesúri joghatóság 218
Főméltóságok XI—XII. században
 96
Főpapok XI—XII. században 81
 -- XIII. században 112
 -- XIV—XV. században 511
Főurak Aranybullákban 136
 -- elnevezése XIII. században 124
 -- -- XIV—XV. században 485
 -- kiváltságai XIII. században 137
 -- -- XV. században 486
 -- ligái 516
Főurak rendi szervezkedése XIII. században 134
 -- -- XV. században 516
 -- XI—XII. században 65
 -- XIII. században 122
 -- XIV—XV. században 484
 -- Werbőczynél 486
Francia hűbériség 48
Frank hűbériség 45
Gerébek 427
Haza fogalma XI—XII. században
 101
 -- -- XIII. században 167
Hazaárulás fogalma 531
Háramlás egyházi nemeseknél 207
 -- familiárisoknál 277
Hivatallal járó birtok bojároknál
 420
 -- -- kúnkapitányoknál 429
 -- -- lófőknél 428
Homo ligius 49, 228
 -- possessionatus 446
 -- -- ellentéte: nemnemes 448
 -- -- felemelkedésének okai 458
 -- -- funkciói 450
 -- -- jobbágyság bírása 450
Homo ligius jövedelmei 451
 -- -- katonai kötelességei 454
 -- -- megyegyűlésen 452
 -- -- országgyűlésen 455
Honor 243
Horvát társadalomfejlődés 335
Horvát-szlavón egyházi nemesség
 214, 322, 357
 -- királyi prédiálisok 336
 -- -- birtokjoga 339
 -- -- felemelkedése 337
 -- országos nemesség 340
 -- várjobbágy-nemzetségek 344
 -- vármegyék eladományozása 342
 -- várnemesek adománybirtoka 349
 -- -- felemelkedése 351
 -- -- fölötti joghatóság 348
 -- -- kötelességei 348
 -- -- nemesjogú adománybirtoka 352
 -- -- szolgálatba lépése 346
 -- várnemesség 333
 -- -- és hűbérviszony 355
Hunyadi román kerületek 387
Hűbér 33, 44
 -- elvesztése 52
 -- öröklése 52
Hűbéri adományok Magyarországon 161
 -- elmélet 104
 -- igazgatás 35
 -- -- Magyarországon 308
 -- látszatok a magyar jogban 152
 -- szolgálatok 51
Hűbéri-rendi korszak 312
Hűbériség Franciaországban 48
 -- Frankbirodalomban 45
 -- keletkezése 42
 -- Németországban 48
Hűbérjog 41
 -- az Aranybullában 151, 176
 -- eldologiasodása 49
Hűbérviszony 34
 -- alapítása 50
 -- dologi oldala 51
 -- személyi oldala 50

- Hűség egyházi nemeseknél 198
 — familiárisoknál 241
 — horvát-szlavón várnemeseknél 348
 — királyi adomány feltétele 155
 — országhoz 526
- Hűtlenség egyházi nemeseknél 201
 — familiárisoknál 278
 — horvát-szlavón várnemeseknél 350
 — jobbágyoknál 328
 — jogunkban 162
 — országgal szemben 530
 — polgároknál 497
- Ideáltípus 14
 — kritikája 15
- Ifjabb királyok hívei 154
- Immunitás 183
 — egyháziaknál 120
 — világiaknál 217
- Intenzív államüzem és rendiség 59
- Iobagiones 126
- Jobbágy hűtlensége 328
 — jogállása 324
 — költözési joga 325, 500
 — öröklési joga 327
 — vagyonjoga 326
- Jobbágy-eredet joghatásai 474
- Jobbágy familiáris távozása 235
- Jobbáglázadás 1437-ben 500
 — 1514-ben 503
- Jobbágyság és hűbérviszony 329
 — kialakulása 323, 498
 — rendi törekvései 498
 — Werbőczynél 502
- Jogi néprajz 72
- Jövevények XI—XII. században 89
- Karizma 28
 — mindennapivá válása 29
- Karizmatikus uralom 28
 — XI—XII. században Magyarországon 107
- Kegyelem familiárisoknál 301
- Keleteurópai alkotmányfejlődés 489
- Kenézek birtokjoga 399
- Kenézek és soltészek 394
 — falu vezetői 390
 — felemelkedése 381
 — funkciói 390
 — királyi adományosok 392
- Kenézek várnemesek 397
- Kenézz jog átalakulása tulajdonjoggá 402
 — és tulajdonjog 394
- Kenézség eredete 379
 — és hűbérviszony 421
- kenézség familiárisoknál 231
- Képviselő elve 520
- Király egyházi jogosítványai XI—XII. században 82
 — és nemes jogviszonya 152
 — hűbér szerződése báróival 227
 — jogai XI—XII. században 94
- Királyi adományrendszer XI—XII. században 147
 — — XIII. században 156
 — familia 79
 — — felbomlása 111
 — jog kenézségben 401
 — prédiálisok Felvidéken 359
 — — Horvát-Szlavónországban 336
 — serviensek 139
 — — felemelkedése 164
 — — jogai az Aranybulla előtt 142
 — — kiváltságai 142
 — — „nemes” neve 133
 — vármegye 90, 96
 — — bomlása 358
 — — és helyi hűbérviszony 373, 423
 — váruadalmak Erdélyben 384
- Kiscsalád 19
- Koraérett magyar rendiség 169
- Kormányzás XI—XII. században 95
- Koronaeszme XI—XII. században 98
 — XIII—XVI században 537
- Közbüncselekmények 290
- Közjogi elemek XI—XII. században 110
 — — XIII. században 153

Közzolgálat — magánszolgálat
305

Krassói román kerületek 388

Kúnkapitányok 429

Laneus 329, 373

Leánynegyed természetbeni kiadá-
sa 461

— — — joghatásai 463

Legális uralom 27

Lengyel hűbériség 438

— nemesség kialakulása 433

— rendiség 440

Léhen 329, 373

Libertas regni ld. Ország szabad-
sága

Ligák 516

— tilalma 517

Ligesse 49, 228

Lófők 428

Magánadomány birtokossá emel
264, 267

— cserébe 256

— elhatárolása más jogügyletek-

től 257

— életfogytig 267

— feltétele szolgálat 278

— fogalma 252

Magánadomány háramlása a ki-
rályra 275

— — úrra 277

— hí szolgálatok jutalma 252

— jövőbeli szolgálatok reményé-

ben 256

— kárpótlásként 254

— királyi beleegyezést kíván 262

— megújítása 276

— önkéntes 261

— örökjogon 264

— örökösökre szól 264

— pénzért 255

— rokon beleegyezést kíván 261

— szkémája 276

— tárgya 263

— vásárolt jószágról 262

— visszafoglalása 273

— visszaváltása 270

— visszavonásának tilalma 269

— zálogként 268

Magánadományrendszer 251

Magánnevesítés 460, 470

Magánuralom — királyi hatalom
182

Magyar alkotmányfejlődés XIV—
XV. században 181, 311, 544

— állam kialakulása 75

— — XI—XII. században 93, 103

— hűbériség XI—XII. században
104

— — XIII. században 152

— — XIV—XV. században 308

— vagyonjog története 146

Magyar—lengyel jogfejlődés ha-
sonlósága 433, 489

Máramarosi románság 384

Mátyás és rendiség 546

Mezővárosok 499

Nadelba 349

Nagycsalád 19

— magyar jogban 71

Nemes asszony nemessége nemne-
mes férj mellett 463

— — nemnemes férjének és
gyermekének nemessége 465

Nemesi birtoklás 445

— címen adomány horvát-szla-

vón várnemeseknél 352

— — — kenézeknél 405

— egyenlőség 1351-i törvényben
441

— — Werbőczynél 442, 513

— kiváltság alapja földbirtok
457

— — és familiaritás 305

— rend kialakulása 165, 441

— származás 444

— — követelménye 473

— vármegye 165, 514

— — országos szereplése 514

— — partikuláris jogai 515

Nemesítés elapadása XIV. század-
ban 443

— királyi jog 471, 475

— leánynegyed természetbeni ki-

adásával 461

— magánadománnyal 468

— románoknál 408

- Nemesség bizonyítása 471
- feleség után 465
  - meghatározása 475
  - megszerzése XIV—XV. században 460
  - — Werbőczynél 442
  - rendi kartája 180
  - szociológiai fogalma 431
  - vásárolt birtok után 468
- Nemzet fogalma XI—XII. században 101
- Nemzetség 20
- magyar jogban 74
- Nemzetségek bomlása 24
- — magyar jogban 77
- Német hűbériség 48
- rendiség 64
- Németjogú telepítés 373
- Nil iuris-klauzula magánadományánál 273
- Nobiles 129
- Nota infidelitatis 162
- Officiálisok 242
- Oklevél familiáris viszony alapításánál 226
- Ország fogalma XI—XII. században 100
- — XIII. században 167
  - — XIV—XV. században 522
  - kartája 63
  - — Magyarországon 544
  - országgyűléssel azonos 524
  - státusa 528
  - szabadsága 529, 542
  - test 528
- Országcímer ld. címer
- Országgyűlés XIII. században 168
- XIV—XV. században 510
  - hatásköre 533
- Országpecsét ld. pecsét
- Osztatlan család nemesi jogban 70
- Osztály fogalma 36
- Osztálytagozódás következményei 479
- Osztálytársadalom XIV—XV. században 460
- Osztokodás magánadományban 274
- Ösiség 70
- Papi rend 114
- — egyenlősége 115
  - — kiváltságai 116
  - — nemessége 512
  - — rendi államban 511
  - — Werbőczynél 513
- Paráznokok 338
- Patriarchális uralom 31
- Patrimoniális hivatalnokok 32
- uralom 31
  - — Magyarországon, XI—XII. században 108
- Pecsét XI—XII. században 99
- XIII—XIV. században 540
- Pénzügyi igazgatás XI—XII. században 97
- Polgárok ellenállási joga 496
- és jobbágyok 491
  - külön bíróságai 493
  - külön joga 494
  - országgyűlésen 498
  - rendi kartája 497
  - személyének védelme 495
  - szolgáltatásai 495
  - vagyonjoga 496
- Prebendalizmus 33
- Privilegium canonicum 118
- fori 83, 116
  - immunitatis 119
- Quod omnes tangit... elve 532
- Regnum ld. ország
- Rend fogalma 36, 61
- Rendek közszereplése Magyarországon 535
- Rendi alkotmány 67
- — átalakulása 69
  - — típusai 68
  - — állam 38
  - — igazságtalansága 479
  - — Magyarországon 504
  - — elmélet 58
  - — Angliában 507
  - — Magyarországon 535
  - karta 62
  - „ország” 63

Rendi alkotmány Magyarországon 522

— országgyűlés 63, 68

— — Magyarországon 510

— uralom 37

Rendiség és jog 54

— és nacionalizmus 168

— kialakulása 55

— — Magyarországon 504

— másodlagos jelenség 39

— Németországban 64

— tényezői 56

Respublica 528

Régészet 73

Román familiárisok 410

— kerületek összefogása 425

— nemesek 406

Románság, ld. beregi, bihari, fogarasi, hunyadi, krassói, máramarosi, temesi, ungi románság

Rutének ld. beregi, ungi románság

Sajáttegyház a magyarságnál 81

Serviensek ld. familiárisok

Soltészek 374

— és hűbérviszony 376

Soltészség: hivatal 377

Szabad rendelkezés magánadományról 271

Szabadságok megtartása egyházi nemeseknél 203

Szállásbirtokosok XI—XII. században 90

Szankció papi rend jogainál 121

— ld. átok, egyházi fenyíték, ellenállási jog

Szavatosság magánadománynál 269

Szászok ld. gerébek

Személyes királyság 109

— szabadság, kir. servienseké 143

Szepesi tizlándzsások 369

— — birtokjoga 371

— — és hűbérviszony 371

— — szolgálata 370

Székelyek ld. lófők

Szlavón társadalomfejlődés 333

Szociológia és történelem 11

Szolgák XI—XII. században 91

Szolgálat eszméje XI—XII. században 92

— szabadsága Aranybullákban 218

— — familiárisoknál 224

Szolgálati szabályzat familiárisoknál 230

— szerződés familiárisoknál 228

Szolgáltatások, kir. servienseké 144

Szolidaritás familiáris viszonyban 281

Szőlőbérlek 313

Társadalmi evolúció 12

Temesi román kerületek 388

Testületek 60

Típusok a társadalomfejlődésben 13

Törvényhozás XI—XII. században 94

— XIV—XV. században 534, 543

Törzs 21

— magyarságnál 75

Törzsszövetség 22

— magyarságnál 76

Tradicionális uralom 30

Tulajdon, királyi servienseké 146, 149

Túróci és lipthói jobbágyfiúk 365

— — — — birtokjoga 367

— — — — és hűbérviszony 368

— — — — felemelkedése 366

— — — — szolgálata 367

Ungi románság 386

Uralom 26

Űniók 516

— tilalma 517

Űr felelőssége familiárisért 284

— joghatósága birtoktalan familiáris fölött 292

— — familiáris fölött általában 280, 287

— — formulája 288

— — nemes familiáris fölött 293, 299

— képviseli familiárisát 249

Úr kötelességei egyházi nemesekkel szemben 203	Vazallitás 43
— — familiárisokkal szemben 248	--- és beneficium kapcsolata 45
Vajdaság eredete 379	Városok a rendi államban 519
Vajdák felemelkedése 381	Vegyes adomány 469
— jogállása 411	Védelem, egyházi nemeseké 203
— vagyonjoga 412	Védővé fogadás 231, 260
--- — egyházi birtokon 414	Vérközösség és hűbériség 25
	Vérszerződés 76
	Vitézek XI—XII. században 88

